

กระบวนทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า
The Paradigm of Prototypical Khaen Pattern by Sombat Simla

ณัฐพล ดีคำ และ สุรศักดิ์ จำนงค์สาร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Nutthapol Deekum and Surasak Jamnongsarn
Srinakharinwirot university, Thailand
Corresponding Author, E-mail: lopahattun@gmail.com

บทคัดย่อ

ดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานเป็นดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากดนตรีพื้นบ้านภาคอื่น ๆ องค์ประกอบที่สำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานมีจังหวะตั้งแต่ช้า ปานกลางและเร็ว มีทำนอง หรือที่เรียกว่า “ลาย” และมีการประสานเสียงที่เกิดขึ้นภายหลังจากการบรรเลงหรือการร้องลักษณะทำนองเดียว เครื่องดนตรีที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานที่สำคัญ คือ แคน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะในการบรรเลง อีกทั้งยังเป็นเครื่องดนตรีขึ้นเอกของนายสมบัติ สิมหฺล้า ผู้ซึ่งเป็นศิลปินมรดกอีสาน

งานวิจัยเรื่องกระบวนทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชุดความคิดแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ผ่าน 3 ช่วงเวลา ได้แก่ 1) ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544 2) ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 3) ช่วงปีพ.ศ. 2555-2565 ประกอบด้วย 6 ลาย ได้แก่ ลายใหญ่ ลายน้อย ลายเซ ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย และลายสร้อย และเพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางดนตรีผ่านมุมมองแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ในการสร้างสรรค์การบรรเลงแคนที่แสดงให้เห็นถึงทักษะ บทบาทและหน้าที่ การรับรู้ ในการอธิบายถึงพัฒนาการของทำนอง เทคนิคการบรรเลง การศึกษากระบวนทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า นี้ เป็นงานวิจัยที่มุ่งอธิบายพัฒนาการทางดนตรี และปรับใช้ให้เข้ากับบริบททางสังคม ผ่านปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นของนายสมบัติ สิมหฺล้า

ผลการวิจัยพบว่า การบรรเลงแคนของนายสมบัติ สิมหฺล้า มีลักษณะการบรรเลงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งนายสมบัติ สิมหฺล้า มีความสามารถพิเศษในด้านทักษะการจดจำเรื่องราวได้อย่างแม่นยำ เป็นผู้มิสโตประสาทในการรับฟังดีเยี่ยม เทคนิคการบรรเลงด้วยวิธีการต่าง ๆ ของนายสมบัติ สิมหฺล้า นั้น ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยความรู้และประสบการณ์ของนายสมบัติ สิมหฺล้า จนตกผลึกเป็นเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในการบรรเลงแคนอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: กระบวนทัศน์; แคน; แคนลายแม่บท; สมบัติ สิมหฺล้า

* วันที่รับบทความ : 19 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 25 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 26 กรกฎาคม 2566

Received: July 19 2023; Revised: July 25 2023; Accepted: July 26 2023

Abstracts

Northeastern folk music is a unique music that is different from other folk music. The important elements of northeastern folk music are slow, medium and fast tempo. There is a melody, known as "Lai" and there is a harmonization arising after playing or singing a single melody. The instrument that is considered to be the identity of the important northeastern folk music is the "khaen", which is unique in playing and also a masterpiece of the musical instrument of Sombat Simla, who is an artist of northeastern heritage.

This qualitative research is concerned with the paradigm of the prototypical Khaen pattern of Sombut Simla. This research aims to study the paradigm of prototypical Khaen pattern by Sombut Simla through three periods: (1) from 1992 to 2001; (2) from 2002 to 2011; and (3) from 2012 to 2022, and consisted of six patterns: the Lai-Yai pattern, the Lai-Noi pattern, the Lai-Say pattern, the Lai-Sudsanan pattern, the Lai-Posai pattern and the Lai-Soi pattern, in order to study the music phenomenon through prototypical Khaen pattern of Sombut Simla and creating a performance to demonstrate the skills, roles and functions of perception to explain the development of melody and techniques. The paradigm of prototypical Khaen pattern of Sombut Simla aims to explain the development of music and adaptation to society through the music phenomenon of Sombut Simla. The results of the research showed that the Khaen performance of Sombut Simla is unique. In addition, the ability of Sombut Simla to accurately memorize skills with an excellent auditory nerve. Khaen techniques in music performance by Sombut Simla were assessed by analysis, synthesis with knowledge and experience to his techniques into the identity of playing Khaen that was systematic, patterned, and effective.

Keywords: Paradigm; Khaen; Khaen Pattern; Sombat Simla

บทนำ

กระบวนทัศน์ (Paradigm) คือ ชุดของกฎและกติกาที่เป็นหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นวิธีการหรือมุมมองต่อสถานการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ซึ่งนำไปสู่การวิจัยและการปฏิบัติ ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์และประเด็นรอบด้าน (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2560 : 14-17) เปรียบดังสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจระหว่างมนุษย์กับดนตรีที่มีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานจากยุคโบราณที่อยู่ร่วมกันเป็นชนกลุ่มเล็ก ๆ ขยับขยายเกิดเป็นเชื้อชาติ หรือชาติพันธุ์ ซึ่งในปัจจุบันได้นำหลักการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษารูปแบบสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมไปถึงศาสตร์ทางด้านดนตรีที่เปรียบดังการสื่อสารทางภาษา อารมณ์ และความบันเทิง (พิชัย ปรัชญานุสรณ์, 2529 : 3) การศึกษาด้านมานุษยดุริยางควิทยานำเอาหลักการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการศึกษาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีและขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนในสังคมใดสังคมหนึ่ง ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในรากฐานทางวัฒนธรรม ในแต่ละภูมิภาคโดยปราศจากอคติ

การเรียนรู้และศึกษาหลักการมานุษยวิทยา จึงควรเริ่มต้นเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวที่สุด นั่นคือ วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านของประเทศไทย ซึ่งลักษณะวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านไทยมีลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในหลายมิติ การศึกษาดนตรีพื้นฐานเช่นนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจ สามารถเรียนรู้ได้ทั้งวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมของผู้อื่นอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังเป็นกรอบแนวคิดที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล (สิปวิชญ์ กิ่งแก้ว, 2561 : 1) เฉกเช่นดนตรีที่มีการพัฒนาไปตามกาลเวลาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการถ่ายทอดและการเรียนรู้แต่ละยุคสมัยต่างเรียนรู้จากแนวความคิดของสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และจารีตประเพณีที่แตกต่างกันไปตามกาลเวลา จึงทำให้นดนตรีนี้อาจมีความแตกต่างกัน ดนตรีของแต่ละชนชาติ แต่ละสังคมได้สร้างสรรค์สั่งสมสืบทอดกันมาต่างก็ถือว่าเป็นดนตรีของชาติเหล่านั้นซึ่งได้รับการขนานนามว่า ดนตรีประจำถิ่นหรือดนตรีพื้นบ้าน (เอนก นาวิกมูล, 2550 : 5)

ดนตรีพื้นบ้านเป็นบทเพลงที่มีการร้องประกอบเป็นส่วนมาก จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเพลงพื้นบ้าน (Folk Song) โดยปกติดนตรีพื้นบ้านจะได้รับการถ่ายทอดโดยการเล่นหรือการร้องให้ฟัง เป็นบทเพลงที่ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ มิใช่แต่งเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว รูปแบบของบทเพลงจึงไม่ซับซ้อน ขับร้องและบรรเลงกันไปโดยการเปลี่ยนเนื้อร้อง แต่จังหวะของเพลงซ้ำเดิมเรื่อย ๆ ซ้ำหรือเร็วขึ้นขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม ท่วงทำนองการร้องเพลงพื้นบ้านจะเป็นไปโดยธรรมชาติไม่ได้เน้นคุณภาพของเสียง ไม่ใช่เทคนิคมากนัก เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงจะมีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นเป็นส่วนใหญ่ เปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ให้ทราบว่าดนตรีพื้นบ้านที่ได้ยินได้ชมเป็นดนตรีของท้องถิ่นใด ภาษาใด (ณรุทย์ สุธงจิตต์, 2548 : 10-11) และถ่ายทอดกันในรูปแบบวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) หรือการถ่ายทอดแบบปากต่อปากซึ่งมีลักษณะเป็นการรวมบทร้อยกรองและดนตรีเข้าด้วยกัน เน้นความเรียบง่ายของถ้อยคำการร้อง และการแสดงออก นอกจากนี้ยังเป็นเพลงที่รู้จักกันดี และได้รับความนิยมในถิ่นนั้น ๆ รวมถึงมีการใช้คำร้องเป็นภาษาถิ่น เนื้อหาของบทเพลงจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ ความเป็นอยู่ และภูมิปัญญาชาวบ้าน นักคติชนวิทยาที่เชี่ยวชาญเพลงพื้นบ้านได้เน้นย้ำให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของผลผลิตทางปัญญาของชาวบ้าน แสดงให้เห็นถึงการรังสรรค์ความงามทางภาษา ไม่ได้ถูกจำกัดไว้ด้วย เพศ อายุ และชนชั้นทางสังคม ความเรียบง่ายของภาษาที่ตรงไปตรงมาของเนื้อเรื่อง เสียงลูกคู่ร้องรับ และการปรบมือเป็นจังหวะ นั้นเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของเพลงชนิดนี้ (สุกัญญา สุฉายา, 2545 : 10-11) ซึ่งในประเทศไทยมีดนตรีพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย ได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อกันมา แบ่งออกเป็น 4 ภาค ได้แก่ ดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคอีสาน

ดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานเป็นดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากดนตรีพื้นบ้านภาคอื่น ๆ องค์ประกอบที่สำคัญของดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) มีจังหวะตั้งแต่ช้าปานกลางและเร็ว เช่น จังหวะช้าใช้ในเพลงประเภทขวนผืน หรือเศร้า 2) ทำนอง หรือที่เรียกว่า “ลาย”

หมายถึง คำที่ใช้เรียกทำนองต่าง ๆ ของดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีความสั้นยาวไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความสามารถและความเชี่ยวชาญของผู้บรรเลง 3) การประสานเสียง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง โดยก่อนนั้นเป็นเพียงการบรรเลงหรือร้องลักษณะทำนองเดียว (หิรัญ จักรเสน, 2561 : 52-54) ซึ่งนายสมบัติ สิมห้ลา ศิลปินมรดกอีสาน (แคน) เจ้าของฉายา “หมอแคนนิ้วทอง” และ “แชมป์ตลอดกาล” ที่มีความสามารถและมีผลงานการบรรเลงลายแคนตามแบบฉบับพื้นบ้านแล้ว ยังได้รับเกียรติรับเชิญไปแสดงกับวงดนตรีทั้งในและต่างประเทศ เช่น วงฟองน้ำ ของบรูซ แกสตัน วงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย วงแมนแฮตตันแจ๊สควอเท็ต (สุกรี เจริญสุข , 2561 : 204-209) และยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรและอาจารย์พิเศษสอนวิชาแคนให้กับมหาวิทยาลัยมหิดล พร้อมทั้งทำการบันทึกเสียงการเดี่ยวแคนในอัลบั้ม “มหัศจรรย์ ลำแคนแดนสยาม สมบัติ สิมห้ลา ชุด ผู้เฒ่าหัวตกลมอน”

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจต่อการศึกษาการกระบวนการคิดแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมห้ลา 3 ช่วงเวลา ได้แก่ 1) ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544 2) ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 3) ช่วงปีพ.ศ. 2555-2565 ผ่านการออกแบบภายใต้แนวคิดและทฤษฎี เช่น องค์ประกอบดนตรี คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ (Form and Analysis) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การรับรู้ (Perception) มุมมองของคนนอกกับคนใน (Etic and Emic's Perspectives) และปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) มาจัดทำกรอบของการวิจัยซึ่งนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการสร้างสรรค์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมห้ลา เพื่อที่จะระบุลำดับขั้นทางด้านการเรียนรู้ การรับรู้ ทักษะ และจิตใจ โดยนำแนวคิดและทฤษฎีมาวิเคราะห์เพื่อเข้าถึงกระบวนการทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมห้ลา และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลการเสนอแนวทางการศึกษาบริบทของดนตรีพื้นบ้านอีสานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาชุดความคิดแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมห้ลา ผ่าน 3 ช่วงเวลา ได้แก่ 1) ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544 2) ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 3) ช่วงปีพ.ศ. 2555-2565 ประกอบด้วย ลายใหญ่ ลายน้อย ลายเซ ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ้าย และลายสร้อย

2. ศึกษาปรากฏการณ์ทางดนตรีผ่านมุมมองแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมห้ลา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า เพื่อที่จะทราบถึงองค์ประกอบทางดนตรีการบรรเลงแคนลายแม่บท ผ่านการออกแบบภายใต้แนวคิดกระบวนการทัศน์ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีองค์ประกอบทางดนตรี คีตลักษณ์ และการวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การรับรู้ มุมมองของคนนอกกับคนใน และปรากฏการณ์วิทยา มาจัดทำกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการสร้างสรรค์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า เพื่อระบุลำดับขั้นตอนทางการเรียนรู้ การรับรู้ และทักษะ โดยนำแนวคิดและทฤษฎีมาสังเคราะห์เพื่อให้ความเที่ยงตรงในการเข้าถึงกระบวนการทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาที่มีขอบเขตชัดเจนทั้งในแง่ของเนื้อหา เวลา และสถานที่ หรือบริบทที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง การวิจัยวิธีนี้จำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลและรายละเอียดอย่างหลากหลายชนิด เพื่อให้เพียงพอกับประเด็นการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายวิธี เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารพื้นฐาน ข้อมูลจากหนังสือ เอกสารดนตรี ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อบันทึกเสียง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยการบันทึกภาพ บันทึกเสียง บันทึกวิดีโอ เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบให้เป็นระบบพร้อมที่จะนำเสนอ กระบวนการต่อมาคือการนำเสนอข้อมูลพร้อมทั้งหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดทำครั้งต่อไป โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการทำวิจัย ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อ ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของกลุ่มวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน

1.2 แนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีองค์ประกอบทางดนตรี คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ การรับรู้ มุมมองของคนนอกกับคนใน และปรากฏการณ์วิทยา

2. การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลไว้ 4 กลุ่ม ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากศิลปินหลัก นายสมบัติ สิมหฺล้า

2.2 ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มผู้ที่เคยเรียนกับนายสมบัติ สิมหฺล้า

2.3 ศึกษาข้อมูลจากนักวิชาการ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีความรู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.4 ศึกษาข้อมูลจากนักวิชาการ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีความรู้ที่ด้านดนตรี

3. การสร้างเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ประกอบด้วย ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ และข้อมูลขั้นทุติยภูมิ

- 1) ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ ได้แก่ การสัมภาษณ์ ด้วยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ บันทึกวีดิทัศน์
- 2) ข้อมูลขั้นทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี พื้นบ้านอีสานประเภทแคน ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หอวิทยบริการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ห้องสมุดวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น และห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์ และการสังเกต

1) การสัมภาษณ์ ลักษณะของการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพประการหนึ่ง คือความไม่เคร่งครัดในเรื่องโครงสร้างและมีการยืดหยุ่นในการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยใช้หลักการสัมภาษณ์ของ ชาย โพธิ์สีตา (2562 : 17-37) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- มีจุดเน้นในการสัมภาษณ์และมีประเด็นที่ชัดเจน
- คำถามมีการเปิดกว้าง ไม่สร้างกรอบของคำตอบล่วงหน้า
- ค้นหาตอบที่ไม่ชัดเจนให้กระจ่างโดยเร็ว
- สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการสัมภาษณ์
- เตรียมความพร้อมก่อนการสัมภาษณ์มาอย่างดี
- สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์

2) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่นักวิจัยเรียนรู้ด้วยการเฝ้าดูปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาในขณะที่ปรากฏการณ์นั้นแล้วดำเนินไปโดยธรรมชาติ ไม่มีการดัดแปลงหรือควบคุมใด ๆ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อที่จะได้เห็นและสามารถสัมผัสประสบการณ์นั้นได้โดยตรง หลักการทั่วไปของการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ

- สถานที่ และบริบทของเหตุการณ์/ปรากฏการณ์ที่ศึกษา
- บุคคล หรือตัวละครที่เกี่ยวข้อง
- การคลี่คลายของเหตุการณ์/ปรากฏการณ์ที่สังเกต (กระบวนการ)
- รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะสังเกต
- ความเป็นมา และผลของเหตุการณ์/ปรากฏการณ์นั้น (Angrosino and de

Perez, 2000 อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สีตา, 2562 : 224-238)

4. ทำการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงจัดทำโครงร่างงานวิจัย และปรับปรุงเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ พร้อม นำส่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอการรับรองจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ศึกษาข้อมูลจากศิลปินหลักนายสมบัติ สิมหฺล้า
5.2 ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มผู้ที่เคยเรียนกับนายสมบัติ สิมหฺล้า
5.3 ศึกษาข้อมูลจากนักวิชาการ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีความรู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมดนตรี พื้นบ้านอีสาน

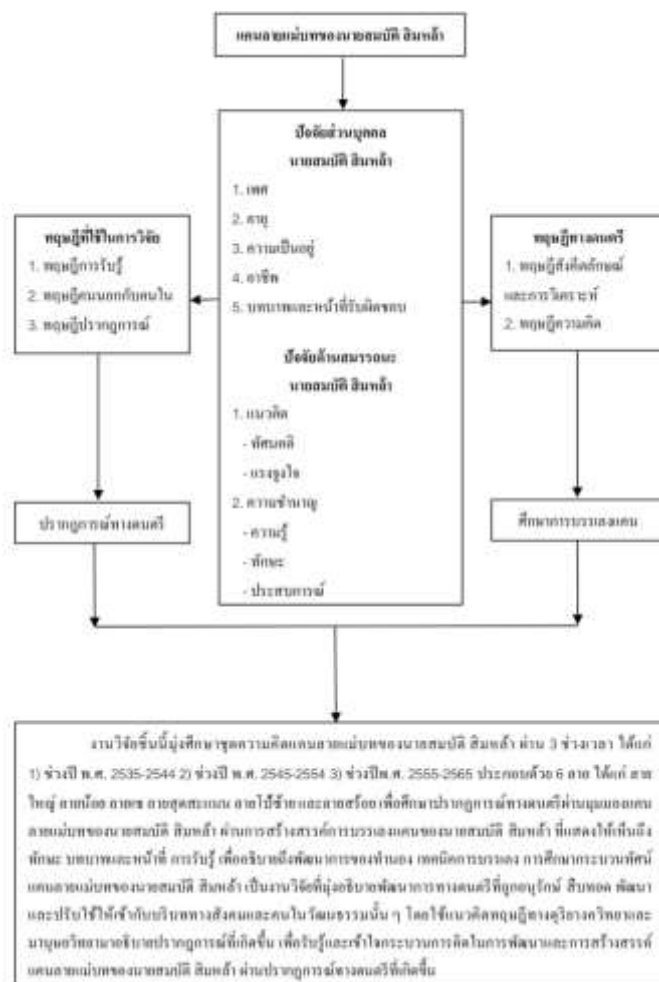
5.4 ศึกษาข้อมูลจากนักวิชาการ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีความรู้ที่ด้านดนตรี

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูล การแสดงข้อมูลเป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูลส่วนใหญ่ในรูปแบบของการพรรณนา อันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วรวบรวมเข้าด้วยกัน เพื่อบอกเรื่องราวของสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ ผู้วิจัยจะแสดงข้อมูลเรื่องการบรรเลงแคนลายแม่บททั้ง 6 ลาย อันประกอบด้วย ลายใหญ่ ลายน้อย ลายเซ ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย และลายสร้อย ผ่านการออกแบบภายใต้แนวคิดกระบวนการทัศนแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีองค์ประกอบทางดนตรี คีตลักษณ์และการวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การรับรู้ มุมมองของคนนอกกับคนใน และปรากฏการณ์วิทยาที่เกิดขึ้น มาจัดทำกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการสร้างสรรค์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า เพื่อที่จะระบุลำดับขั้นทางการเรียนรู้ การรับรู้ และทักษะ โดยนำแนวคิดและทฤษฎีมาสังเคราะห์เพื่อให้ความเที่ยงตรงที่จะเข้าถึงกระบวนการทัศนแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยทำการหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล ให้ตรงตามประเด็นของผลการวิจัย รวมถึงการตรวจสอบว่าข้อสรุปหรือความหมายที่ได้มีความถูกต้อง ตรงประเด็น และมีความน่าเชื่อถือในงานวิจัยกระบวนการทัศนแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ทั้ง 6 ลาย ประกอบด้วย ลายใหญ่ ลายน้อย ลายเซ ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย และลายสร้อย ตามแนวทางของนายสมบัติ สิมหฺล้า พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และจัดทำผลงานเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนและแวดวงวิชาการต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องกระบวนการทัศน์แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาด้านภูมิหลังทางดนตรี ทักษะ ประสบการณ์ และผลงานดนตรีของนายสมบัติ สิมห้
เป็นผู้มีความรอบรู้และมีความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้เพลงต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบเพลงสมัยนิยม และการ
บรรเลงแคนเลียนแบบเสียงรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเลียนเสียงการจับคอร์ดกีตาร์ หรือการเลียนเสียงแตรทหาร
 เป็นต้น ทำให้ลายแคนของนายสมบัติ สิมห้เข้าถึงสุนทรีย์และความงาม รวมถึงมีการพัฒนาอยู่ทุกระยะ มี
ความทันสมัย ตามกระแสของสังคม อีกทั้งด้วยสติปัญญาและประสบการณ์ทางดนตรีของนายสมบัติ สิมห้ ที่
สั่งสมมาอย่างยาวนาน ทำให้เกิดคุณค่าทางดนตรี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาชุดความคิดแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ผ่าน 3 ช่วงเวลา

1) ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544

แคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544 ไม่มีแถบเสียงปรากฏเป็นที่แน่ชัด ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการสัมภาษณ์ ในช่วงนี้ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากงานวิจัยเรื่องแคน: ระบบเสียงและทฤษฎีการบรรเลง ซึ่งเป็นปริญญานพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ปี พ.ศ. 2554 ของอาจารย์สนอง คลังพระศรี มาถอดความ พร้อมทั้งได้ทำการสัมภาษณ์นายสมบัติ สิมหฺล้า เพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของงานวิจัย โดยมีตัวอย่างลายใหญ่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

โครงสร้าง	แนวคิดหลัก	ห้องที่	จุดข้าม
	ตอนเกริ่นนำ	1-8	
A	นำเสนอทำนองหลัก	9-20	A
	ช่วงเชื่อม	21-25	B
	นำเสนอทำนองหลัก	26-38	C
ช่วงเชื่อม	นำแนวคิดช่วงเกริ่นนำกลับมา	39-42	D
A'	แปรทำนอง แนวคิดหน่วยย่อยทำนองหลัก	43-48	E
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่ C	49-54	F
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่ D	55-66	G
	ตอนจบ	67-76	H

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างลายใหญ่ ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544

จากการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแคนลายใหญ่ของนายสมบัติ สิมหฺล้า ช่วงปี พ.ศ. 2535-2544 มีความยาวของเวลาประมาณ 2.18 นาที บทเพลงมีความยาวทั้งสิ้น 76 ห้อง อัตราจังหวะ 2/4 ความเร็ว จังหวะโน้ตตัวดำเท่ากับ 90 ซึ่งโครงสร้างบทเพลงในยุคดังกล่าวมีเพียงรูปแบบการนำเสนอทำนองหลักและการแปรทำนองเท่านั้น

2) ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลแคนลายใหญ่ของนายสมบัติ สิมหฺล้า ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 จากแผ่นเสียงอัลบั้ม “มหัศจรรย์ลำแคนแดนสยาม สมบัติ สิมหฺล้า ชุดผู้เฒ่าหัวตกลมอน” บันทึกเสียงโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2545 มาทำการถอดเสียงในอัลบั้มนี้มีการบันทึกเสียงลายแคนของนายสมบัติ สิมหฺล้า ประกอบด้วยแคนลายแม่บท 5 ลาย ได้แก่ ลาย

ใหญ่ ลายน้อย ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ้าย และลายสร้อย และขาดการนำเสนอในลายเซ โดยมีตัวอย่างลายใหญ่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

โครงสร้าง	แนวคิดหลัก	ห้องที่	จุดข้าม
ตอนเกริ่นนำ		1-14	
A	นำเสนอทำนองฮ้านหนึ่งสี่	15	A
	ช่วงเชื่อม	16-30	B
B	นำเสนอทำนองหลัก	31-67	C
	ช่วงเชื่อม	68-74	D
B'	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาขึ้นที่เสียง DEG และ A	75-86	E
	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาลงที่เสียง D C A G E และ C	87-110	F
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง D	111-127	G
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง A	128-148	H
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง D	149-157	I
	แปรทำนอง ทิศทางทำนองข้ามขึ้นที่เสียง D G และ C	158-173	J
	ท่อนเชื่อม	174-177	K
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง E	178-186	L
	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาขึ้นที่เสียง C E G A และ B และขาลงที่เสียง A G และ C	187-219	M
	ช่วงเชื่อม	220-230	N
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง C	231-248	O
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง D	249-261	P
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง A และ D	262-273	Q
ตอนจบ		274-283	R

แผนภาพที่ 3 โครงสร้างลายใหญ่ อัลบั้มผู้เฒ่าหัวตกลมอน (ช่วงปี พ.ศ. 2545-2554)

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่าแคนลายใหญ่ของนายสมบัติ สิมหล้า อัลบั้มผู้เฒ่าหัวตกลมอน มีความยาวของเวลาประมาณ 6.23 นาที บทเพลงมีความยาวทั้งสิ้น 283 ห้อง ความเร็วจังหวะโน้ตตัวดำ เท่ากับ 90-112 ซึ่งโครงสร้างบทเพลงในยุคดังกล่าวมีรูปแบบการนำเสนอทำนองหลัก 2 ตอน พร้อมทั้งการแปรทำนองในหลายรูปแบบ

3) ช่วงปีพ.ศ. 2555-2565

แคนแม่บทของนายสมบัติ สิมหล้า ช่วงปี พ.ศ. 2555-2565 ผู้วิจัยทำการลงพื้นที่บันทึกเสียงแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหล้า ทั้งหมด 6 ลาย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยมีตัวอย่างลายใหญ่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

โครงสร้าง	แนวคิดหลัก	ห้องที่	จุดซ่อม
A	นำเสนอทำนองหลัก	1-14	
	ช่วงเชื่อม	15-20	
A'	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาขึ้นที่เสียง A C D และ E	21-33	A
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง A	34-53	B
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง C	54-63	C
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง A	64-75	D
	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาลงที่เสียง A G E และ C	76-90	E
	แปรทำนอง รูปแบบการย้ายเสียง ทิศทางทำนองขาลงที่เสียง A G C และ E	91-116	F
	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาขึ้นที่เสียง A B และ D	117-130	G
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง D	131-140	H
	ช่วงเชื่อม	141-145	I
	แปรทำนอง ทิศทางทำนองขาขึ้นที่เสียง E G A B และ D และขาลงที่เสียง B A และ G	146-154	J
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง C	155-171	K
	ช่วงเชื่อม	172-178	L
	แปรทำนอง ศูนย์กลางเสียงที่เสียง A และ D	179-193	M
ตอนจบ		194-206	N

แผนภาพที่ 4 โครงสร้างลายใหญ่ บันทึกเสียงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2565 (ช่วงปี พ.ศ. 2555-2565)

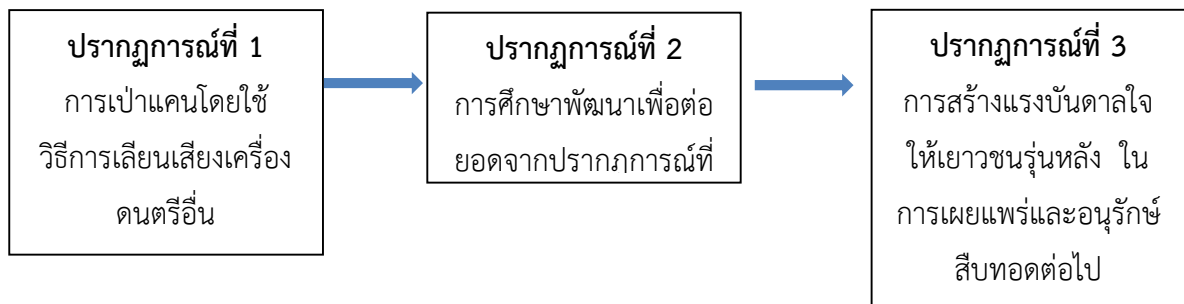
จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่าแคนลายใหญ่ของนายสมบัติ สิมห้ำ บันทึกเสียงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2565 มีความยาวของเวลาประมาณ 3.31 นาที บทเพลงมีความยาวทั้งสิ้น 206 ห้อง ความเร็วจังหวะโน้ตตัวดำเท่ากับ 112-146 ซึ่งโครงสร้างบทเพลงในยุคดังกล่าวมีรูปแบบการนำเสนอทำนองหลักเพียงทำนองเดียวพร้อมกับการแปรทำนองในหลากหลายรูปแบบ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ตลอดทั้ง 3 ช่วงเวลาของนายสมบัติ สิมห้ำ นั้น ช่วงแรกในปี พ.ศ. 2535-2544 โครงสร้างบทเพลงในยุคดังกล่าวมีเพียงรูปแบบการนำเสนอทำนองหลักและการแปรทำนองเท่านั้น ถัดมาในช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2545-2554 โครงสร้างบทเพลงในยุคดังกล่าวมีรูปแบบการนำเสนอทำนองหลัก 2 ตอน และการแปรทำนองหลายรูปแบบมากขึ้น และในช่วงสุดท้าย ปี พ.ศ. 2555-2565 โครงสร้างบทเพลงในยุคดังกล่าวมีการนำเสนอทำนองหลักเพียงทำนองเดียวพร้อมกับการแปรทำนองในหลากหลายรูปแบบ โดยนำประสบการณ์และแนวคิดมาพัฒนาเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ศึกษาปรากฏการณ์ทางดนตรีผ่านมุมมองแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า

ผลงานทางดนตรีของนายสมบัติ สิมหฺล้า เป็นแบบอย่างการบรรเลงแคนรูปแบบใหม่ให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจในด้านดนตรีอีสาน การบรรเลงที่นำเอาเพลงลูกทุ่ง เพลงสตริง มาบรรเลงโดยใช้แคนบรรเลง หรือแม้กระทั่งการเป่าแคนเลียนแบบการจับคอร์ดกีตาร์ก็ทำได้เสมือนจริง จึงเป็นแนวทางการบรรเลงแคนรูปแบบใหม่สำหรับหมอแคนรุ่นหลังหลายคน ซึ่งยึดถือการบรรเลงแคนในแบบฉบับของนายสมบัติ สิมหฺล้า อีกทั้งยังเป็นผู้คิดค้นลายแคนใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกมากมายด้วยกัน เช่น ลายแซกโซโฟนลำเพลิน ลายรถไฟ ออกจากสถานี ลายชอยยุคใหม่ ลายแคนฝากใจ ลายแคนพุด และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่มีลักษณะการบรรเลงอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของนายสมบัติ สิมหฺล้า

จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางดนตรีผ่านมุมมองแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบรรเลงแคนลายแม่บทสามารถสร้างแรงบันดาลใจ และปรากฏการณ์ดนตรีให้กับผู้ที่ได้รับชม รับฟังเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นว่านายสมบัติ สิมหฺล้า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีอย่างลึกซึ้ง และเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานดนตรีให้กับผู้อื่นต่อไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5 ผลสรุปปรากฏการณ์ดนตรีของนายสมบัติ สิมหฺล้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบรรเลงแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแคนลายแม่บทของนายสมบัติ สิมหฺล้า และศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านมุมมองแคนลายแม่บท ผลการศึกษาพบว่านายสมบัติ สิมหฺล้า เป็นศิลปินมืออาชีพด้านการบรรเลงแคน และการบรรเลงประกอบการขับลำ อีกทั้งยังเป็นครูดนตรีพื้นบ้านด้านการบรรเลงแคนที่ยอดเยี่ยม ในด้านความเป็นศิลปินนั้น นายสมบัติ สิมหฺล้า มีความเชี่ยวชาญและรอบรู้ทางด้านการบรรเลงแคนทั้งอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทำให้นายสมบัติ สิมหฺล้า ประสบความสำเร็จในการบรรเลงแคน คือ ความพยายาม ความอดทน และการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับพิชัย ปรัชญานุสรณ์ (2545 : 1) ที่กล่าวว่า การซ้อมดนตรีควรมีความมุ่งมั่น อดทน ต่อการ

ฝึกซ้อม รวมถึงการตรงต่อเวลา เพื่อแก้ไขอุปสรรคด้านการซ้อมดนตรี อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มราพันธ์ ชะยะมังคะลา (2561 : 52) ที่กล่าวว่า การมีความพยายามในการซ้อมดนตรี ทำให้เกิดการพัฒนา ทักษะทางดนตรีของตนเอง และส่งผลต่อความสามารถทางดนตรี เพราะทักษะทาง ดนตรีเกิดขึ้นมาจากการ ฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง

การบรรเลงที่ทำการประยุกต์ นำเอาเพลงลูกทุ่งสตริงมาบรรเลงโดยใช้แคนบรรเลง หรือแม้กระทั่งการ บรรเลงแคนเลียนแบบการจับคอร์ดกีตาร์นั้น นายสมบัติ สิมหล้า ก็ทำได้สมจริง เปรียบเสมือนเป็นการทำให้ เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นแนวทางการบรรเลงแคนสำหรับหมอแคนรุ่นหลังหลายคน ซึ่งยึดถือการบรรเลงแคนในลักษณะนี้เป็นแบบฉบับของนายสมบัติ สิมหล้า ที่มีลักษณะการบรรเลงที่เป็นอัต ลักษณ์เฉพาะ สอดคล้องกับปาณิส โพธิ์ศรีวังชัย (2562 : 35) ที่กล่าวว่า การผสมผสานผนวกรวมเอา วัฒนธรรมส่วนกลางของประเทศเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมเพลงเริ่มมีการเอาเพลงอีสานไปผนวกกับเพลงอื่นมากขึ้น รวมถึงการที่เพลงลูกทุ่งอีสานมีการนำเอา รูปแบบดนตรีแบบ สตริงเข้ามาในเพลงเรื่อยมา ปรับเปลี่ยนปรับปรุงทึบห่อ จนกลายเป็นเพลงอีสานแนวใหม่

นายสมบัติ สิมหล้านั้น นอกจากจะมีความสามารถพิเศษในเรื่องของการมีทักษะการจดจำได้อย่าง แม่นยำ เป็นผู้มิสโตประสาทในการรับฟังดีเยี่ยมแล้ว ในส่วนของเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการบรรเลง นาย สมบัติ สิมหล้าได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้และประสบการณ์ของตนเองจนตกผลึกเป็นเทคนิคการ บรรเลงแคนที่เป็นระบบ แบบแผน มีประสิทธิภาพ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของสรารุณ สี่หาโคตร (2557 : 4) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนที่นายสมบัติ สิมหล้า เน้นมากที่สุดในการบรรเลงแคน คือ การทำเสียงหรือสร้างเทคนิคในการบรรเลงให้หลากหลาย ชัดเจน เพื่ออรรถรสในการฟัง ซึ่งเทคนิควิธีการ ดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นทักษะการบรรเลงแคนลายแม่บทแล้ว นายสมบัติ สิมหล้า ถือเป็นแบบอย่างกันบรรเลงแคนรูปแบบใหม่ให้กับนักเรียน นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ ทั่วไปในด้านการบรรเลงแคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการทำวิจัยโดยใช้วิธีการฝังตัวร่วมกับศิลปินผู้ให้ข้อมูลเป็นเวลานานมากกว่านี้ เพื่อที่จะได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปินได้ครบทุกประเด็น
2. ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดโดยการสร้างสรรค์งานทางดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ ได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังคงมีอีกหลายประเด็นที่เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านอีสานให้ทำการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีบทเพลงพื้นบ้านอีสานอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด สำหรับให้ผู้สนใจได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปได้
2. การวิเคราะห์บทเพลงนั้นควรมีทักษะและความเข้าใจในบทเพลงอย่างถ่องแท้ ครอบคลุมในทุกประเด็น เพื่อให้การวิเคราะห์นั้นออกมาประสบความสำเร็จ เพราะถ้าไม่เข้าใจในทำนองของบทเพลง ก็จะไม่สามารถวิเคราะห์บทเพลงนั้นได้ออกมาตรงตามที่มุ่งหวัง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย. (2560). *กระบวนการทัศนการวิจัยสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2562). *ศาสตร์และศิลป์ การวิจัยเชิงคุณภาพ คู่มือนักศึกษาและนักวิจัยสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณรุทย์ สุทธจิตต์. (2548). *สังคตินิยมความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานิส โพธิ์ศรีวังชัย. (2562). อัตลักษณ์ของเพลงอีสานประยุกต์ในยุคอีสานใหม่. *วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.* 9 (1). 35.
- พิชัย ปรัชญานุสรณ์. (2529). *สู่โลกดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: ห้างเจ็ดการพิมพ์.
- พิชัย ปรัชญานุสรณ์. (2545). *ดนตรีปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- มราพันธ์ ชะยะมังคะลา. (2561). องค์ประกอบของความสามารถทางดนตรี: กรณีศึกษานักเรียนแข่งเปียโน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 10 (2), 52.
- สุกัญญา สุจฉายา. (2545). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกรี เจริญสุข. (2561). *เสียงใหม่ในอุษาคเนย์*. นนทบุรี: หินหยางการพิมพ์.

- สีปวิชญ์ กิ่งแก้ว. (2561). *วัฒนธรรมดนตรีพื้นเมืองไทยสี่ภาค*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สรารุณ สี่หาโครต. (2557). *การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติ ลิ้มหล้า*.
ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หิรัญ จักรเสน. (2561). *ดนตรีพื้นเมืองชั้นแนวหน้า*. ขอนแก่น: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอนก นาวิกมูล. (2550). *เพลงนอกศตวรรษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มติชน